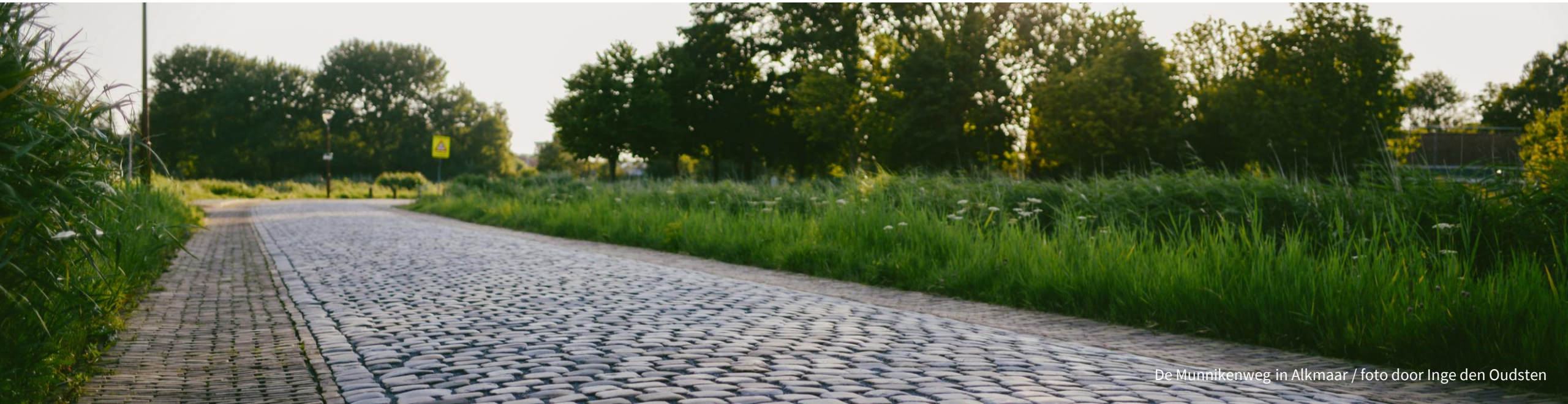

Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland

Erfgoedbescherming in het omgevingsplan

Waarom ben ik hier?

- Coördinator Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland
- Programma 'Erfgoed en Omgevingswet' in ons Steunpunt: bijeenkomsten, werksessies en handreikingen
- [Online kennisdossier](#) over Erfgoed en Omgevingswet
- Handreiking 'Vormen van erfgoedbescherming in het omgevingsplan', samen met Kim Zweerink
- Downloaden [via onze website](#)

Handreiking Vormen van erfgoedbescherming in het omgevingsplan

- Overzicht mogelijkheden bescherming cultureel erfgoed
- Doelgroep is Noord-Hollandse erfgoed ambtenaar :-)
- Sluit aan bij informatie RCE en VNG
- Brede groep meelezers, zoals: de RCE, provincie, aantal gemeenten
- Het is een tussenstand: het omgevingsplan is volop in ontwikkeling

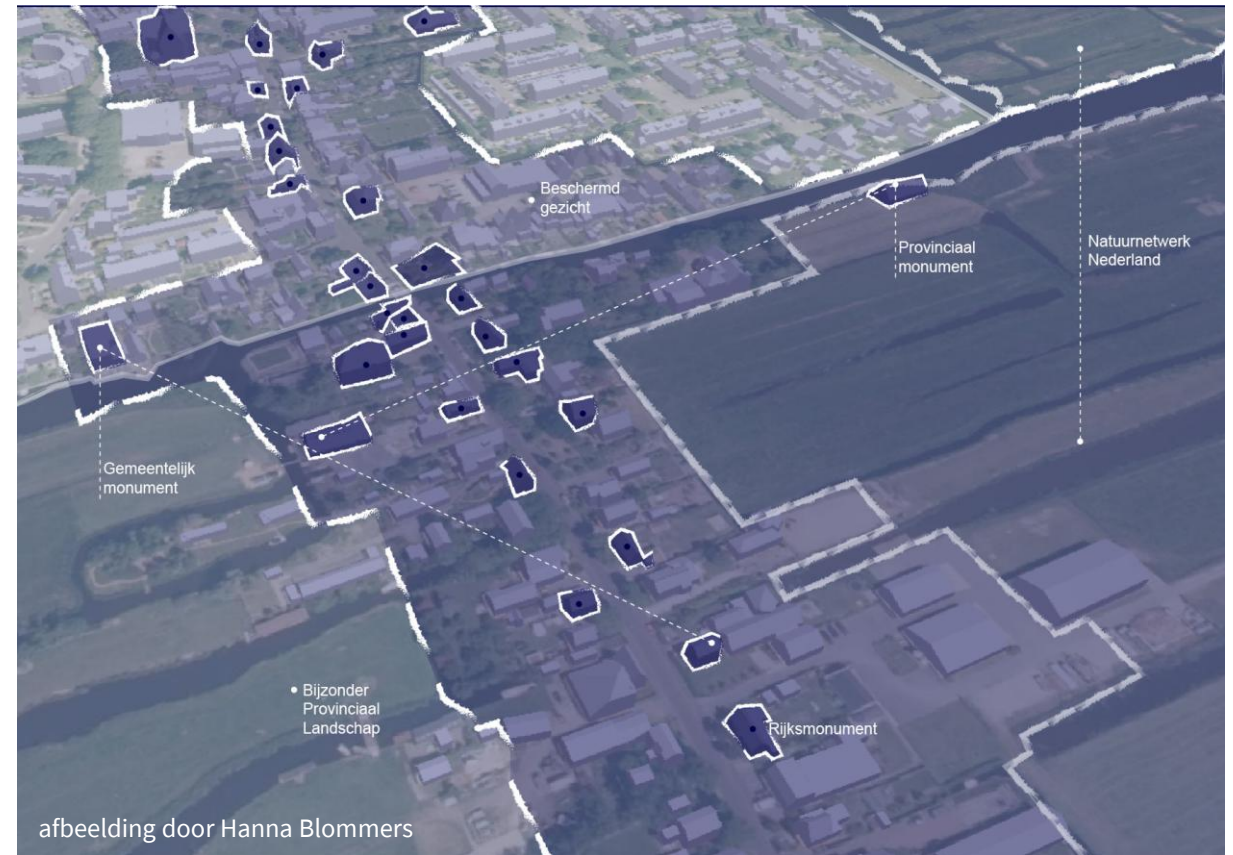

1. Vormen van erfgoedbescherming
2. Van theorie naar praktijk: voorbeelden
3. Procedure van aanwijzing en tussenperiode

1. Vormen van erfgoedbescherming

Het omgevingsplan

- Eén omgevingsplan voor het gehele gemeentelijk grondgebied
- Alle regels voor de fysieke leefomgeving
- Instructieregels rijk en provincie
- Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)
- Koppeling locaties - activiteiten en functies - regels
- Functieaanduiding cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed in het omgevingsplan

- Gemeenten moeten in het omgevingsplan rekening houden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed en regels opnemen ter bescherming (artikel 5.130 Besluit kwaliteit leefomgeving)
- Gemeenten zijn verplicht te inventariseren of er beschermingswaardig erfgoed is + om hiervoor een toereikend beschermingsregime op te nemen
- Gemeenten geven zelf invulling aan het gemeentelijk beleid voor cultureel erfgoed en kunnen dit afstemmen op de lokale situatie
- Voor gemeentelijk cultureel erfgoed kunnen zij een benaming en regels kiezen die past bij de karakteristieken en het ambitieniveau van het lokale culturele erfgoed
- Houd het simpel!

Overzicht beschermingsvormen cultureel erfgoed

Objectgerichte beschermingsvormen

Monumenten

Rijksmonument

Provinciaal monument

Gemeentelijk monument

Karakteristieke bouwwerken

Omgeving van het monument

Gebiedsgerichte beschermingsvormen

Beschermd stads- of dorpsgezicht

Rijk

Provinciaal

Gemeentelijk

Cultuurlandschap

Karakteristiek gebied

Rijksmonument

- Monumenten van nationaal belang
- Aanwijzing rijksmonumenten op grond van de Erfgoedwet (artikel 3.1)
- Het rijk zorgt voor opname in het Digitaal Stelsel Omgevingswet
- Gemeenten nemen rijksmonumenten in principe niet op in het omgevingsplan. Alléén als er aanvullende regels nodig zijn (bijvoorbeeld ten aanzien van het gebruik, zoals wonen).
- Vergunningplicht voor rijksmonumentenactiviteit staat in de Omgevingswet (artikel 5.1 lid 1 onder b)
- Wél in het omgevingsplan: omgeving van het rijksmonument

Provinciaal monument

- Monumenten van provinciaal belang
- Gemeenten moeten provinciale monumenten opnemen in het omgevingsplan (Omgevingsverordening NH2022 artikel 6.72)
- Functieaanduiding 'provinciaal monument'
- Regels staan in Omgevingsverordening NH2022 hoofdstuk 6 paragraaf 6.2.7

foto door MOOI Noord-Holland

Gemeentelijk monument

- Monumenten van lokaal belang
- Bescherming gericht op: instandhouden object als geheel, exterieur, authenticiteit materiaal en meestal ook interieur.
- Functieaanduiding 'gemeentelijk monument'
- Vergunningplicht: omgevingsvergunning voor een gemeentelijke monumentenactiviteit
- Verbod op beschadigen en vernielen en specifieke zorgplicht
- Inperking vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten geldt voor gemeentelijke monumenten (artikel 2.30 Bbl)

Karakteristiek bouwwerk

- Van belang voor het beeld van de omgeving (samenhang in straatwand, stolp in het landschap).
- Bescherming gericht op het exterieur, materiaal minder belangrijk. Gradaties in bescherming: hoofdvorm, gevelindeling, kleur
- Benaming functieaanduiding in omgevingsplan is aan de gemeente: karakteristiek bouwwerk, beeldbepalend pand, karakteristiek pand, orde 1,2,3
- Sloopvergunning + voorwaarden
- Regels gericht op bijvoorbeeld behoud exterieur, situering, bouwhoogte, goothoogte, dakvorm, gevelindeling, eventueel detaillering, materiaal

Subcategorieën

Als aanvullende regels specifiek voor een categorie belangrijk zijn, bijvoorbeeld: kerken of stolpen

Overzicht beschermingsvormen cultureel erfgoed

Objectgerichte beschermingsvormen

Monumenten

Rijksmonument

Provinciaal monument

Gemeentelijk monument

Karakteristieke bouwwerken

Omgeving van het monument

Gebiedsgerichte beschermingsvormen

Beschermd stads- of dorpsgezicht

Rijk

Provinciaal

Gemeentelijk

Cultuurlandschap

Karakteristiek gebied

Rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht

- Gemeenten nemen rijksbeschermd stads- of dorpsgezichten op in het omgevingsplan
- Functieaanduiding 'rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht'
- Gemeenten formuleren de regels
- Inperking vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten geldt voor rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht (artikel 2.30 Bbl)

Provinciaal stads- of dorpsgezicht

- In Noord-Holland 1 provinciale structuur: Barsingerhorn
- Functieaanduiding in omgevingsplan: provinciaal beschermde structuur
- Gemeenten nemen de regels uit de Verordening NH2022 (artikel 6.73) op in het omgevingsplan

foto door KOP van Noord-Holland

Gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

- Van belang vanwege het cultuurhistorische karakter van een gebied
- Bescherming gericht op de samenhang van de historische structuur, bebouwing en openbare ruimte
- Functieaanduiding 'beschermd stads- of dorpsgezicht'
- Vergunningplicht voor bouwen, slopen, veranderingen aan de openbare ruimte + voorwaarden
- Gemeenten bepalen de regels voor behoud van het karakter, zoals bouwhoogten, rooilijnen, kappen, kleur- en materiaalgebruik, bestrating, groene oevers, kades, etc.

Cultuurlandschap

- Nieuw onder de Omgevingswet
- Bescherming gericht op cultuurhistorisch landschappelijke kwaliteiten, zoals verkavelingsstructuren, houtwallen, etc.
- Benaming functieaanduiding is aan de gemeente, bijvoorbeeld 'cultuurlandschap'
- Regels: vergunningplicht voor bouwen, slopen, aanlegactiviteit, regels voor graven en dempen van sloten, ophogen van land, kappen van bomen
- Provinciaal: Beschermd Landschap
- Voorbeeldregels in onze [Handreiking Regie op historische waterstructuren](#)

Regie op historische waterstructuren

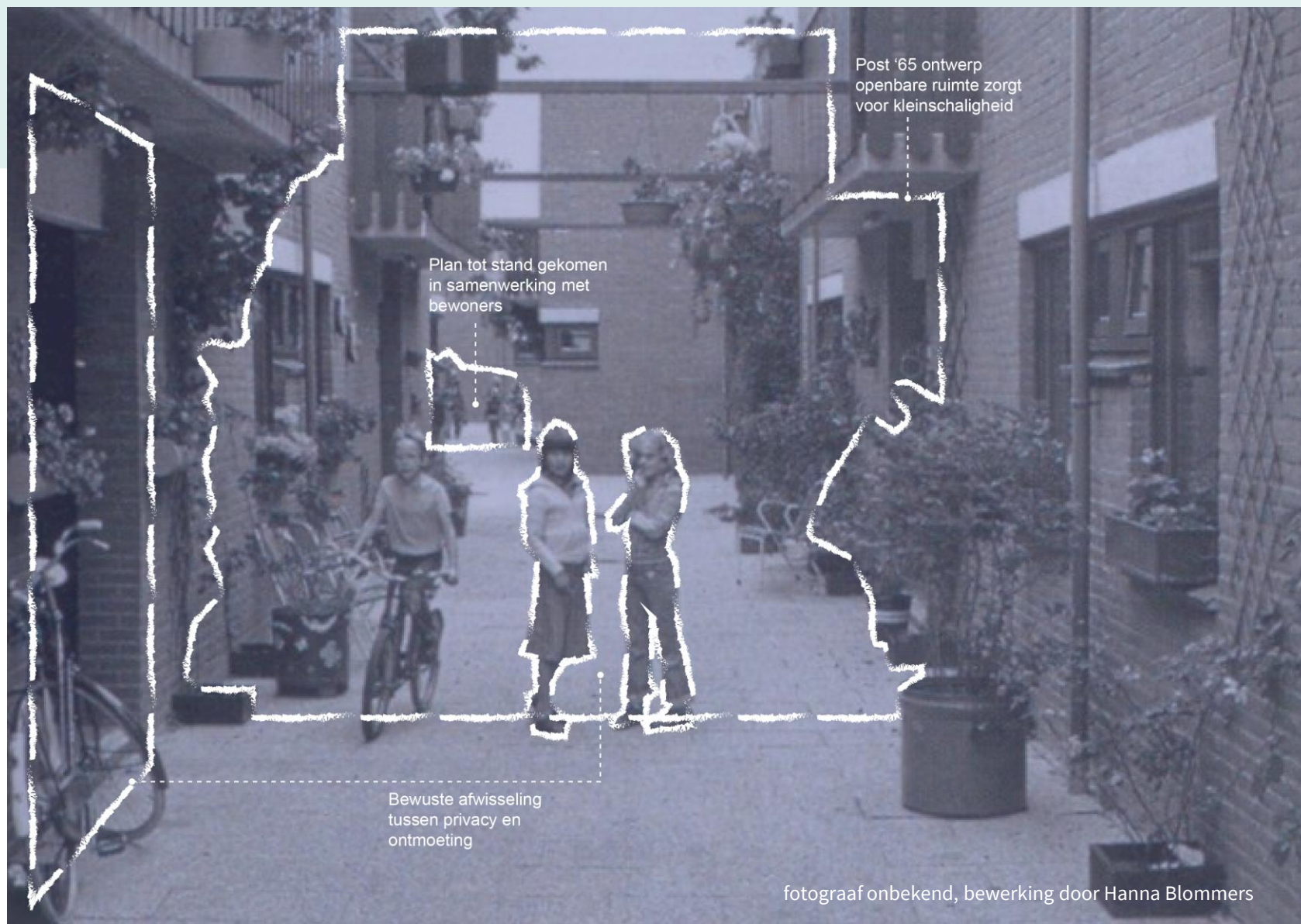
Handreiking voor Noord-Hollandse gemeenten

Karakteristiek gebied

- Van belang vanwege de karakteristieken van een gebied
- Gericht op de samenhang van de historische structuur, bebouwing en openbare ruimte
- Benaming is aan de gemeente, bijvoorbeeld karakteristiek of bijzonder gebied, Post 65, stolpenstructuur
- Gemeenten bepalen de regels voor behoud van het karakter, zoals bouwhoogten, rooilijnen, kappen, kleur- en materiaalgebruik, bestrating, groene oevers, kades, etc.

2. Van theorie naar de praktijk

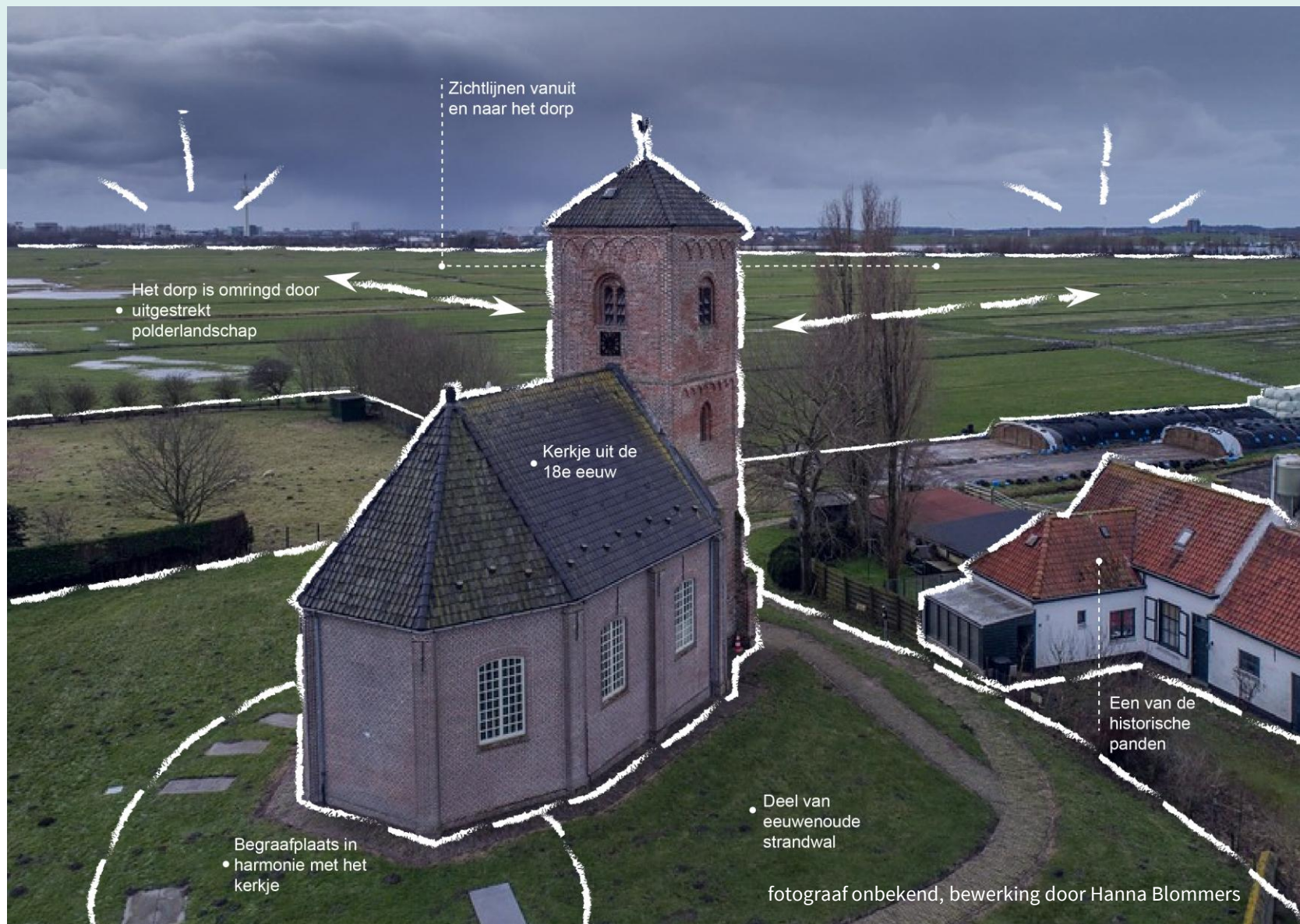
Post '65 ontwerp
openbare ruimte zorgt
voor kleinschaligheid

Plan tot stand gekomen
in samenwerking met
bewoners

Bewuste afwisseling
tussen privacy en
ontmoeting

fotograaf onbekend, bewerking door Hanna Blommers

Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland

Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland

Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland

**Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland**

Steunpunt
Cultureel
Erfgoed
Noord-Holland

fotograaf Karel Tomei, bewerking door Hanna Blommers

3. Procedure van aanwijzing en tussenperiode

Proces van aanwijzing van gemeentelijk erfgoed

- Beschermen van erfgoed onder de Omgevingswet = wijzigen van het omgevingsplan
- Procedure die gemeenten moeten volgen: uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afd. 3.4 Awb) > meer lezen bij [het iplo](#) en concreet [via de VNG](#)
- Voor alle typen van gemeentelijke erfgoedbescherming
- Ook voor: *nieuwe* rijksbeschermden stads/dorpsgezichten, provinciale monumenten en provinciale stads/dorpsgezichten
- In de praktijk? Laat het ons weten!

Vooraf op orde

- Delegatiebesluit
- Contact met de eigenaar
- Onderbouwing van kernkarakteristieken of kernwaarden
- Advies gemeentelijke adviescommissie
- Voorbescherming via [voorbereidingsbesluit](#)

Uniforme openbare voorbereidingsprocedure

- Meer lezen bij [het iplo](#) en concreet [via de VNG](#)
- Stap 1: Kennisgeving
- Stap 2: Ontwerpbesluit
- Zienswijzen
- Stap 3: Definitief besluit
- In beroep

Overgangsfase tot 2032

Gemeentelijke monumenten

- bestaande monumenten zelf in omgevingsplan opnemen als 'gemeentelijk monument'
- nieuwe aanwijzingen via 'oude' Erfgoedverordening óf via omgevingsplan

Provinciale monumenten (Noord-Holland)

- gemeenten moeten provinciale monumenten zelf opnemen in omgevingsplan
- tot die tijd voorbereidingsbesluit met voorbescherming door provincie Noord-Holland

Overgangsfase tot 2032

Rijksmonumenten

- Ministerie van OCW ontsluit via DSO

Overige beschermingsvormen

- Bijvoorbeeld: beeldbepalende panden, beschermde gezichten
- Al in bsp? > nu in tijdelijk omgevingsplan, gemeenten zelf in definitief omgevingsplan opnemen
- Niet in bsp? > in definitief omgevingsplan opnemen

Meer lezen

- [Handreiking Voorbeeldregels voor cultureel erfgoed in het omgevingsplan](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2023)
- [Handreiking Begrippenkader cultureel erfgoed onder de Omgevingswet](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2022)
- [Informatiepunt Leefomgeving](#)
- [Handreiking Erfgoedverordening en omgevingsplan](#) van de VNG (2023)

Afsluiting

- Handreiking 'Vormen van erfgoedbescherming in het omgevingsplan', te vinden [via onze website](#)
- Op de hoogte blijven? [Schrijf je in voor onze nieuwsbrief](#)
- We horen graag jullie feedback! Mail naar info@steunpunterfgoednh.nl

**MOOI
NOORD-
HOLLAND**

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

Inge den Oudsten (coördinator Steunpunt)
i.denoudsten@mooinoord-holland.nl

Het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland wordt uitgevoerd door stichting MOOI Noord-Holland in opdracht van provincie Noord-Holland.

info@steunpunterfgoednh.nl | www.steunpunterfgoednh.nl